

Dożywocie

Aleksander Fredro

Foto: Ryszard Oleczak

Dyrektor:
Jerzy Fedorowicz

Premiera

29 września 2001*

Dożywocie

Reżyseria

Grzegorz Wiśniewski

Scenografia

Andrzej Witkowski

Muzyka

Bolesław Rawski

Występują:

Leon Birbancki

Tomasz Schimscheiner

Doktor Hugo

Krzysztof Gadacz

Orgon

Andrzej Franczyk

Różia

Karina Seweryn (gość.)/Martyna Peszko (PWST)

Łatka

Jerzy Nowak (gościnnie)

Twardosz

Tadeusz P. Łomnicki

Rafał Lagen

Tomasz Wysocki

Michał Lagen

Jarosław Szewc

Filip

Andrzej Kozłowski (gość.)

Służący

Piotr Piecha

Muzykanci

Piotr Piecha, Stanisław Berny, Jan Nosal

Drab1

Stanisław Berny

Drab 2

Jan Nosal

Asystent reżysera

Tadeusz P. Łomnicki

Inspicjent

Anita Wilczak-Leszczyńska

Sufler

Ewa Kursa

Dożywocie
Aleksander Fredro

Hrabia

Aleksander Fredro

Urodził się 20 czerwca 1793 (1791?) roku w Surochowie pod Przemyślem, zmarł 15 lipca 1876 we Lwowie.

Komediopisarz, poeta, pamiętnikarz. Syn ziemianina, któremu posag żony i własna zapobiegliwość pozwoliły stworzyć rodzinie solidne podstawy materialne i podnieść jej prestiż społeczny poprzez uzyskanie tytułu hrabiostwa w roku 1822.

Aleksander Fredro odebrał wychowanie domowe. Po wejściu w 1809 roku księcia Józefa Poniatowskiego do Galicji zaciągnął się do armii Księstwa Warszawskiego i uczestniczył w wojnie 1812. W roku 1815 wrócił do majątku Beńkowa Wisznia pod Lwowem. Koleje życia pisarza pozostały odtąd bez przerwy związane z Galicją. Po roku 1831 rozwijał działalność obywatelską, między innymi reprezentując w galicyjskim Sejmie Stanowym interesy światlejszej części galicyjskiego ziemiaństwa. Gwałtowne wystąpienie antyaustriackie w czasie Wiosny Ludów naraziło go na oskarżenie o zdradę stanu. Zawarte w roku 1828 szczęśliwe małżeństwo z Zofią z hr. Jabłonowskich hr. Skarbkową poprzedziły dziesięcioletnie kłopoty związane z uzyskaniem przez wybrankę rozwodu z jej pierwszym mężem. Przeżycia tych lat pogłębiły wrodzoną Fredrze skłonność do mizantropii. Okres 1850-55 spędzili Fredrowie wraz z córką, w Paryżu, gdzie mieszkał ich syn Jan Aleksander Fredro. Po powrocie do kraju Fredro osiadł we Lwowie, którego od 1839 był honorowym obywatelem. Od 1830 był członkiem Towarzystwa Przyjaciół Nauk, a od 1873 Akademii Umiejętności. W życiu Fredry okresy

wzmoczonego wysiłku twórczego przeplatały się z okresami milczenia - 1823-24, 1828-30, 1842-54. Po roku 1854 nic już nie wystawiał ani nie wydawał. Przyczyny tak długiej przerwy, jak i decyzji niepublikowania nie są zupełnie jasne. Na pewno odegrały tu role ataki krytyków, pomawiających komediopisarza o obojętność na żywotne sprawy narodowe, ale także poczucie rozminięcia się z triumfującym na emigracji romantyzmem. Twórczość dramatyczna to przede wszystkim odpowiadające wymaganiom gatunku, kilkuaktowe komedie:

„Pan Geldhab”, „Mąż i żona”, „Cudzoziemczyzna”, „Przyjaciele” (1826), „Ciotunia” (1883), „Śluby panieńskie”, „Pan Jowialski”, „Zemsta”, „Dożywocie”, a także wodewile, farsy, groteski: „Nowy Don Kiszot, czyli Sto szaleństw” (1822), „Damy i huzary”, „Nocleg w Apeninach” (1825), „Gwałtu, co się dzieje!” (1826), „Dylizans” (1827), „Wielki człowiek do małych interesów”, „Wychowanka”, „Co tu kłopotu!” (1858), „Ożenić się nie mogę” (1859), „Rewolwer, Godzien liłości” (1862), „Z Przemysła do Przeszowy” (po1864), „Ostatnia wola” (1867) oraz jednoaktówki: „Intryga na prędce, czyli Nie ma złego bez dobrego” (debiut sceniczny Fredry) (1815, wyst. 1817, przerobiony następnie na „Nowego Don Kiszota”), „Zrządność i przekora” (1819-20), „Pierwsza lepsza, czyli Nauka zbawienna” (1823), „Odludki i poeta” (1825), „List” (1825), „Nikt mnie nie zna” (1825), „Obrona Olsztyna” (przed 1830), „Dwie blizny”, „Pan Benet”, „Lita et Compagnie”, „Koncert”, „Jestem zabójcą”, „Świeczka zgasła”, „Teraz”. Utworom scenicznym towarzyszyły liczne wiersze, a wśród nich bajki.

Poza twórczością dla teatru Fredro był autorem poematów (np. „Jeremiasz Sęp” 1867, „Szewc i diabeł” 1854), bajkopisarzem (np.: „Paweł i Gawel”, „Małpa w kąpiel”), lirykiem, próbował formy opowiadania („Nieszczęścia najszcześliwszego męża” 1932, „Dziennik wygnańca” 1831), układał aforyzmy (np. „Zapiski starucha” wydane w 1880).

* Na podstawie „Literatura Polska. Przewodnik encyklopedyczny”, Warszawa, 1984

Dożywocie

Komedia galicyjska

Druga najbardziej galicyjska komedia Aleksandra Fredry - „Dożywocie”, rozwinęła się z niepozornego zrazu i błahego załączka. Zgodnie ze staropolskim prawem lichwiarz wykupił dożywocie, to znaczy przywilej dożywotniego utrzymania swej osoby, przywilej póty ważny, póki żyje i posiada majątek ten, u kogo dożywocie wykupiono. Sprzedał dożywocie niepoprawny utracjusz i marnotrawca, kupił zawodowy lichwiarz. Powstała stąd paradoksalna sytuacja, zmuszająca jedną z tych postaci do całkowitej zmiany roli. Osobnik, Leon Birbancki, z którego trwałym zdrowiem i długim życiem ów wykup został związany, dba o wszystkie przyjemności życia, wino i karty, ale nie o siebie. Przymusza to lichwiarza do postępów zupełnie sprzecznych z normalnymi właściwościami tej profesji; lichwiarz staje się czuły, troskliwy, swemu niefrasobliwemu klientowi prawi kazania. (...) Wspaniale rozkręcona intryga dlatego bieży na błyskawicznych, w dorobku Fredry chyba najszybszych obrotach, bo niechajby jej obroty się zwolniły - cóż za odstrasżające widowisko się odsłoni! Leon Birbancki, nazwisko znaczące od wyrazu birbant, a więc lekkoduch, karciarz i pijak, jako szczęśliwy narzeczony. Orgon, ojciec Rózi, tak zaplątany w długi przez lichwiarza, że własną córkę pcha mu w łapy, doskonale wiedząc co czyni. Lichwiarz Łatka za fałszywie doliczone i rzekomo odpisane procenty zdobywający dla siebie młodą dziewczynę. W zalotach bełkocący miłosne zdrobnienia wszystko mu jedno, do kogo - „czy fijołek, czy tam Rózia”. Historia między Leonem z żonami braci Lagenów, jego kumpli od wista i od kielicha. (...) Istotnie - prawdziwy to galimatias. Prof. Ignacy Chrzanowski dodawał, że osnowa komedii „nie jest jedwabna, tylko z pajęczyny, niewiele więcej warta, tak w swoich pomysłach konwencjonalnych słaba, wiotka, mało prawdopodobna. Tak, ale w tej pajęczynie zawisł wspaniały okaz pająka, któremu na imię Łatka”.

Kazimierz Wyka, wstęp w: „Aleksander Fredro. Pisma wszystkie”, Warszawa 1955

Dożywocie
Aleksander Fredro

<i>Dyrektor</i>	Jerzy Fedorowicz
<i>Z-ca dyrektora d.s. administracyjno-technicznych</i>	Zenon Rogala
<i>Kierownik muzyczny</i>	Krzysztof Sz wajgier
<i>Sekretarz literacki</i>	Anna Wierzchowska - Woźniak
<i>Koordinacja pracy artystycznej</i>	Sylvia Salwińska
<i>Specjalista d.s. promocji i reklamy</i>	Ewa Zawalska
<i>Specjalista d.s. public relations i reklamy</i>	Joanna Laprus
<i>Kierownik organizacji widowni</i>	Włodzimierz Brodecki
<i>Kierownik techniczny</i>	Zenon Maciak
<i>Oświetlenie</i>	Krzysztof Sysło, Jan Krawczyk
<i>Akustyka</i>	Dariusz Helak, Krzysztof Kuligowski, Piotr Sobański
<i>Brygadier sceny</i>	Ryszard Świstak
<i>Rekwizytor</i>	Zdzisław Kowzuń
<i>Charakteryzacja</i>	Lidia Jargosz - Poręba
<i>Garderobiane</i>	Anna Kalemba, Anna Szulia
<i>Pracownia krawiecka damska</i>	Maria Marcinkowska, Danuta Szkarłat
<i>Kierownik pracowni krawieckiej męskiej</i>	Antoni Folfasiński
<i>Pracownia modniarska</i>	Ewa Englert - Sanakiewicz
<i>Prace modelatorskie i malarskie</i>	Witold Krawczyk, Agnieszka Lizoń
<i>Prace stolarskie</i>	Tomasz Istrati
<i>Prace tapicerskie</i>	Stanisław Kasprzyk
<i>Prace ślusarskie</i>	Edward Dyrda

Główny Sponsor Teatru:

PHILIP MORRIS POLSKA S.A.

Przyjaciele Teatru:

**Huta
im. Tadeusza
Sendzimiry S.A.
w Krakowie**

IGEPA
P O L S K A

Mecenas Teatru:

rafineria trzebinia

Contractor

CHIMERA

Restauracja **GRZYBEK**

SUPO

Cerber

Sp. z o.o.

Duża Scena; Osiedle Teatralne 34

Rezerwacja i sprzedaż biletów:

Biuro Obsługi Widza czynne: poniedziałek - piątek: 9⁰⁰ - 16⁰⁰,
tel. (0 12) 680 21 12, (0 12) 680 21 46; fax (0 12) 680 21 54

Kasa czynna: od wtorku do soboty w godz. 16⁰⁰ - 18⁰⁰,
w niedziele i święta na 2 godziny przed rozpoczęciem spektaklu,
tel. (0 12) 680 21 16;

Dojazd: T: 1 i 5; A: 123, 139, 153, 202, 439